

Kari Takala

Suomen Pankki

Käteistyöryhmä: Pohjoismainen vertailu, kuluttajatutkimukset tulokset ja digikäteinen

Maksuneuvoston kokous 2.11.2018

Sisällys

1. Pohjoismaista vertailua käteisen liikkeeseenlaskusta ja käytöstä
2. Suomen Pankin kuluttajakyselyjen tuloksista
3. Keskuspankkien digikäteisen mahdollisuuksista ja nykytilanteesta

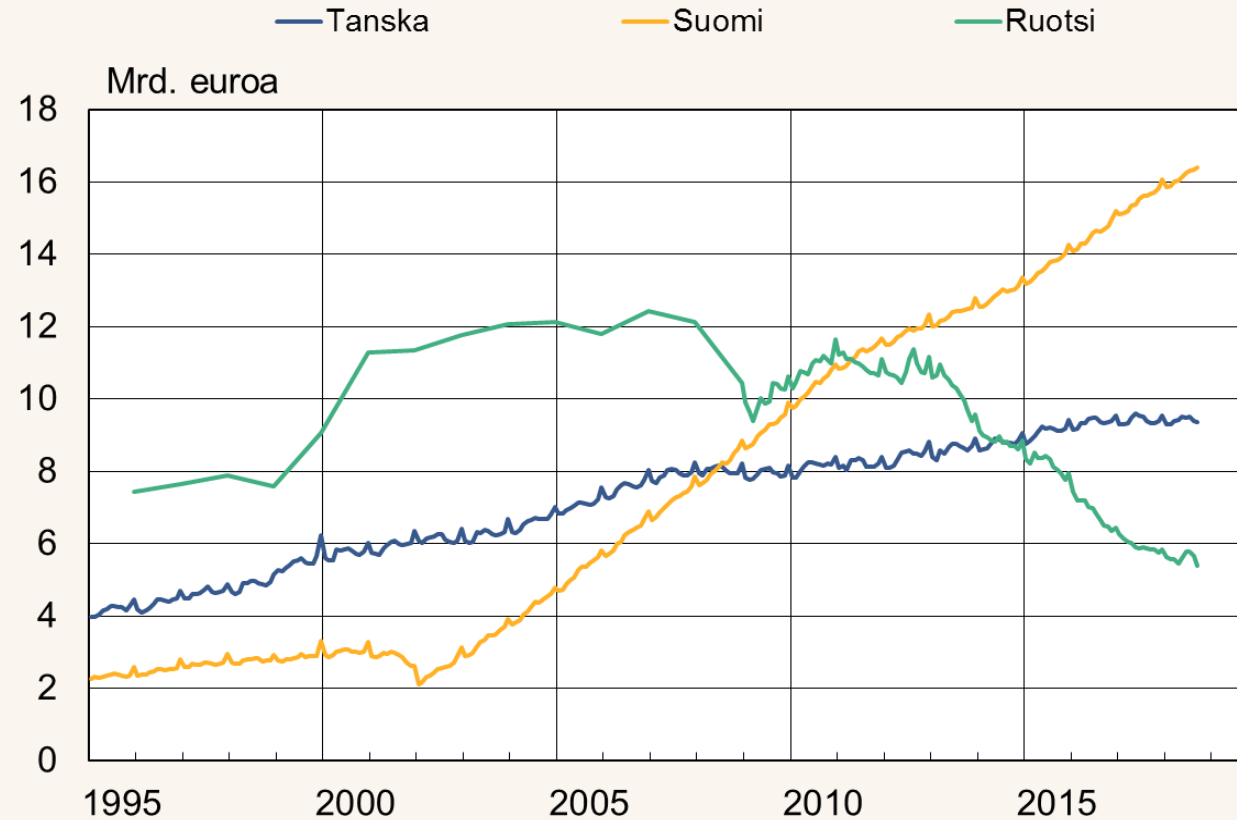

1. Pohjoismaista vertailua käteisen liikkeeseen-laskusta ja käytöstä

Käteisen liikkeeseenlasku on hyvin erilaista Pohjoismaissa eri syistä johtuen

Käteisen liikkeeseenlasku Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa

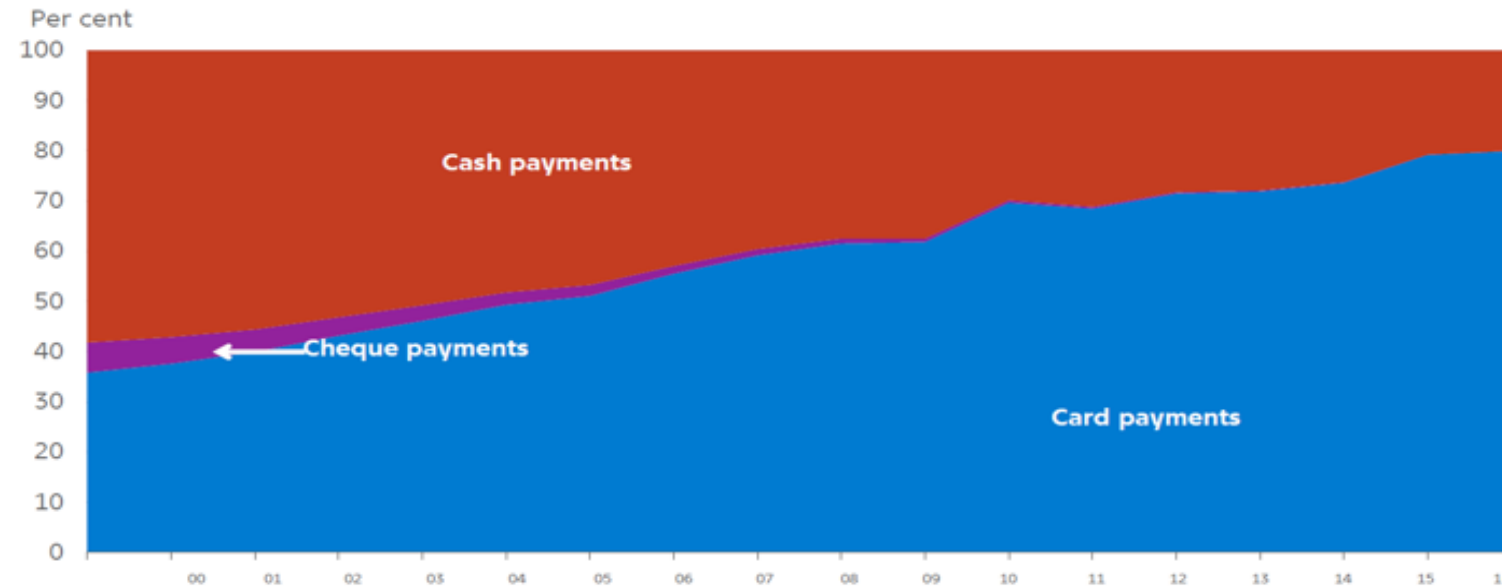
Lähteet: Suomen Pankki, Sveriges Riksbank, Danmarks Nationalbank.

Tanska: Käteismaksujen osuus vähittäismaksuista laskee

We are headed for a society with cashless payments

Retail turnover etc., broken down by cash, cheque and card payments

Sources: Statistics Denmark, Danmarks Nationalbank, Finance Denmark, Nets and own calculations

Klik for at indsætte note
Klik for at indsætte kilde

8. oktober 2018

5

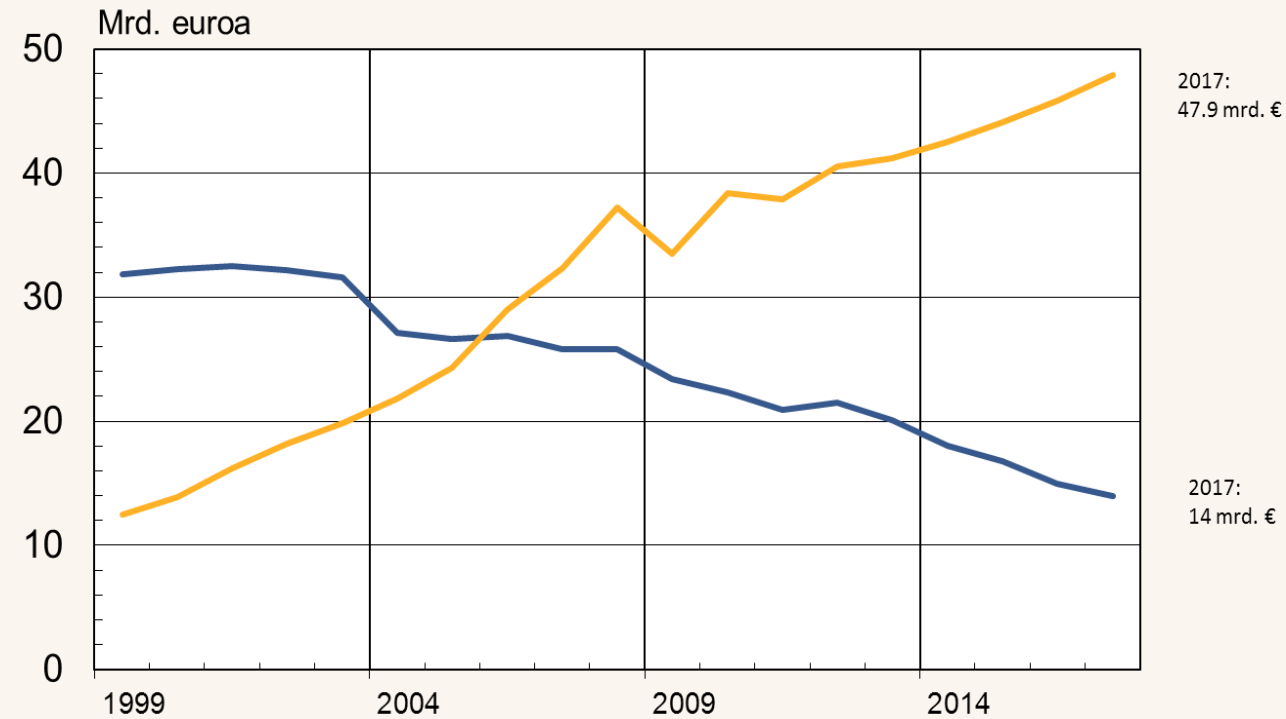

Käteisen käyttö maksamisessa on Suomessa mm. jakelutietojen perusteella laskenut jo pitkään verrattuna korttimaksuihin

Käteis- ja korttimaksujen eurosummat Suomessa

— Käteismaksujen arvioitu vuosisumma, mrd. euroa

— Korttimaksujen euromääräinen arvo ilman kaupan kortteja, mrd. euroa

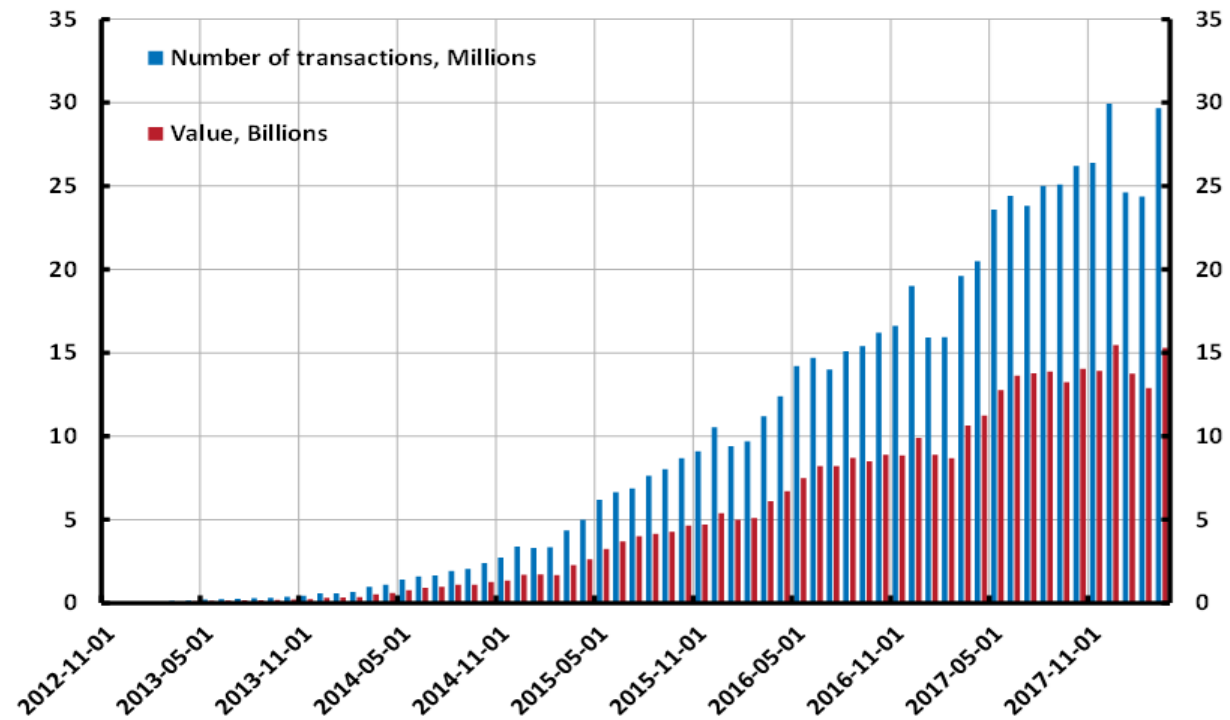
Lähde: Finanssiala ja Suomen Pankki.

31 517.xls

Mobiilimaksut syrjäyttävät Ruotsissa myös käteismaksuja

Sweden: Mobile payments (Swish) has increased

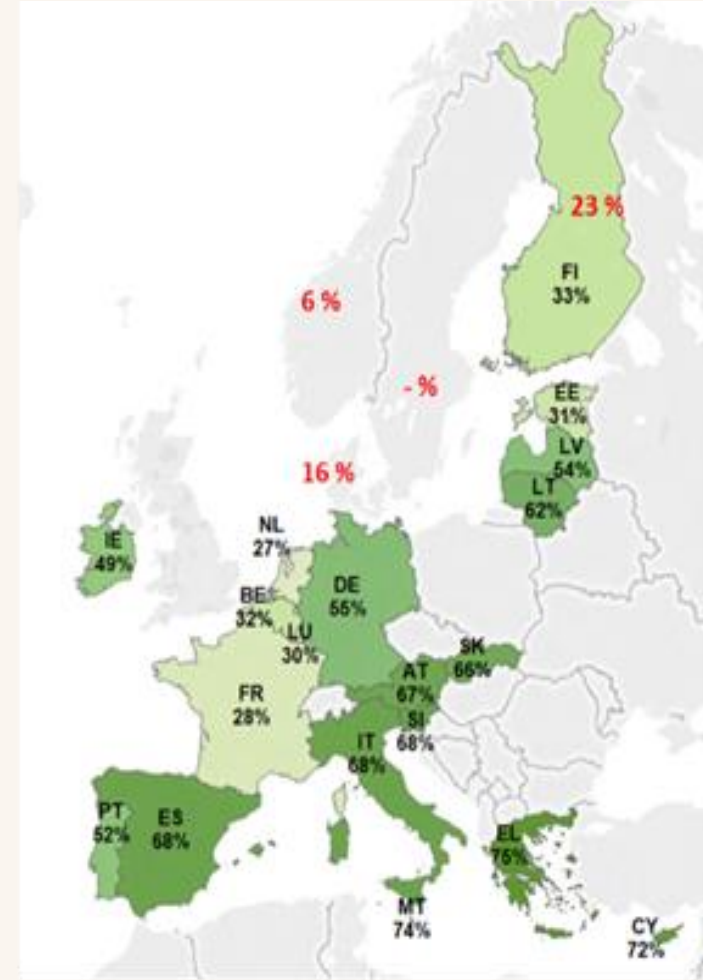
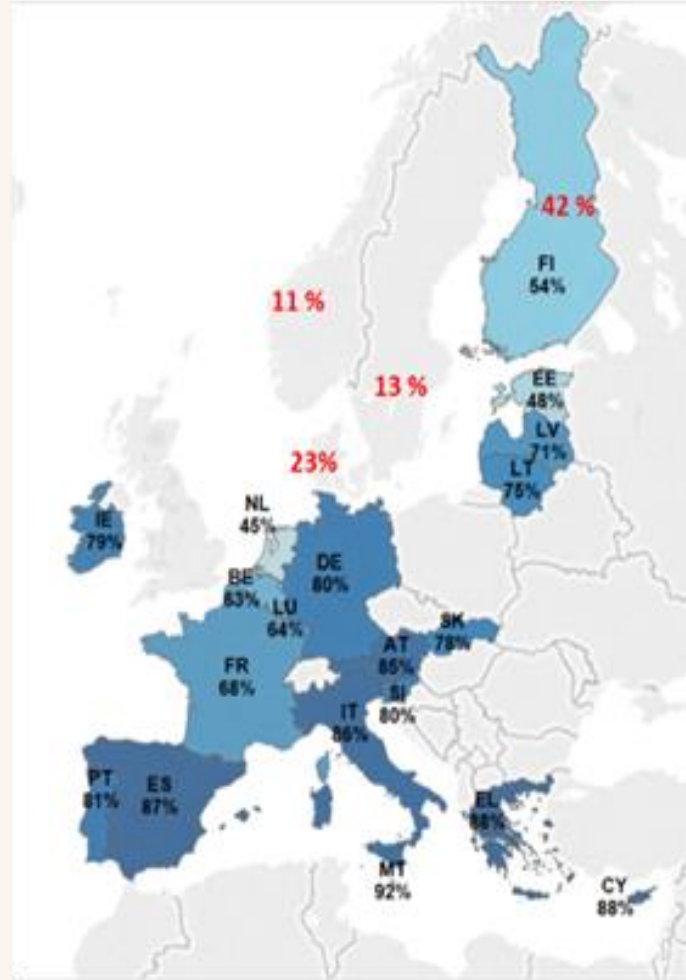
Payments used with the app "swish".

Käteisen käytöstä euromaissa ja Pohjoismaissa (2017)

Maksutapahtumien lkm-osuus, %

Maksujen arvo-osuus, %

Lähteet: SUCH-päiväkirjatutkimus, Norges Bank, Sveriges Riksbank, Danmarks Nationalbank, Suomen Pankki

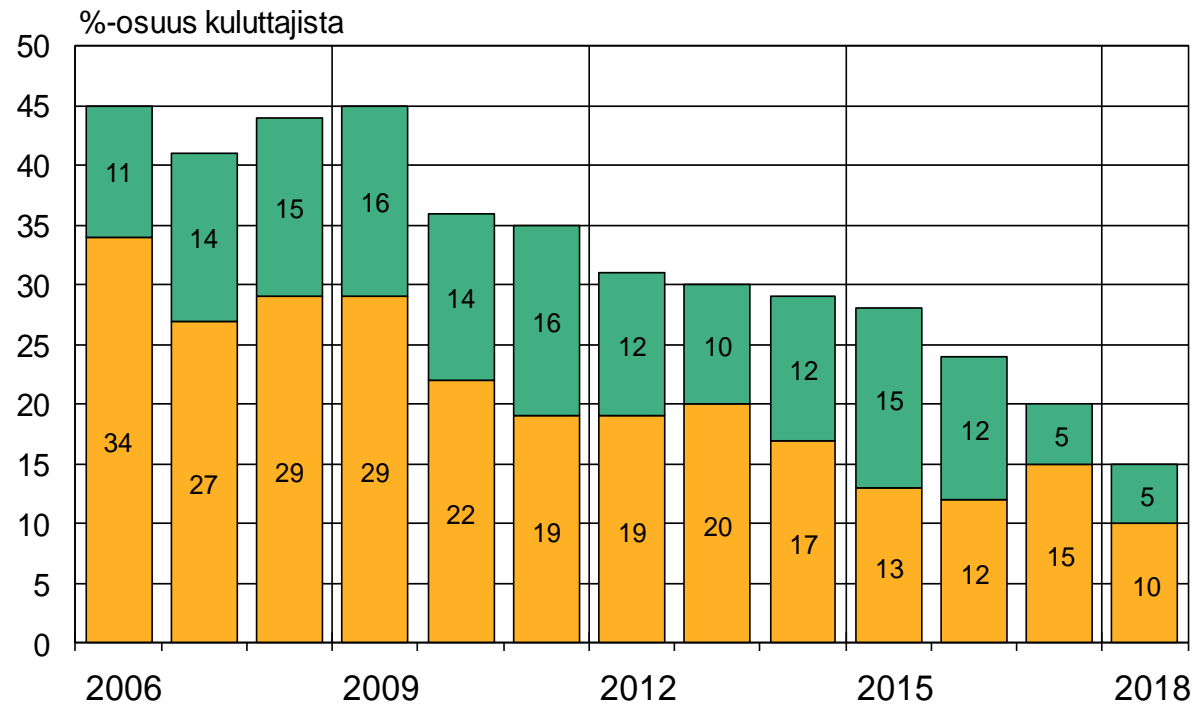
2. Suomen Pankin kuluttajakyselyjen tuloksista

SP:n kuluttajakyselyissä käteisen pääasiallisten käyttäjien osuus on laskenut jo 10 prosenttiin lokakuussa 2018

Erilaiset käteisen käyttäjät Suomen Pankin kuluttajakyselyissä

- SP kuluttajakyselyn käteisen ja korttien sekakäyttäjät, %-osuus
- SP kuluttajakyselyn pääasialliset käteiskäyttäjät, %-osuus

Lähde: Suomen Pankki, Kuluttajakyselyt.

Tyytyväisyys käteisen saatavuuteen yleisesti ennallaan, tyytyväisyys automaattitiheyteen niukasti parantunut

Oletteko tyytyväinen käteisen yleiseen saatavuuteen (pankkiautomaateista, pankkikonttoreista, kaupoista)?													
%-vastaajista	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Kyllä	85	84	79	87	88	86	92	87	88	86	84	84	
Ei	11	12	15	10	9	12	8	11	11	12	14	15	
Ei osaa sanoa	4	3	5	3	3	1	1	2	1	2	2	1	
Yhteensä	100	99	99	100	100	99	101	100	100	100	100	100	

Lähde: Suomen Pankin Kuluttajakyselyt, vuoden 2018 kysely tehty lokakuussa 2018.

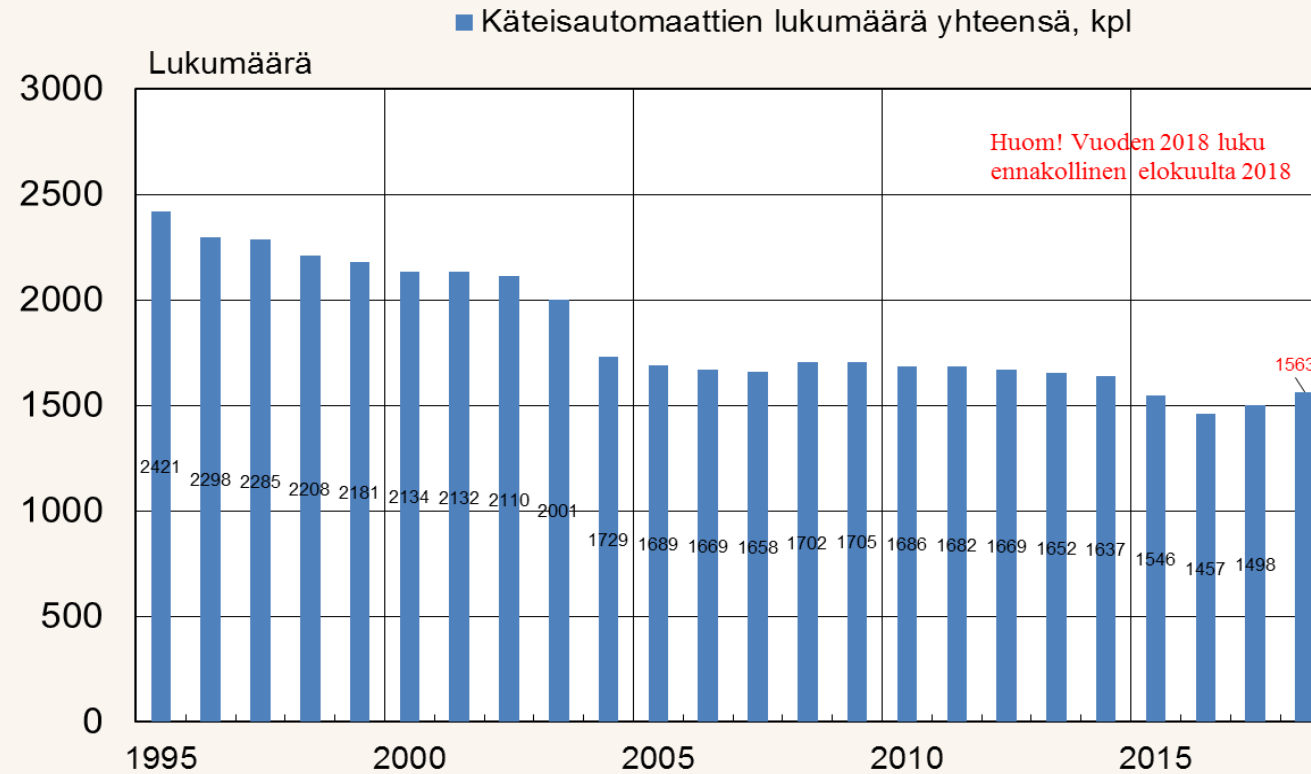
Onko pankkiautomaatteja Suomessa mielestäsi liikaa, sopivasti, vai liian vähän?													
%-vastaajista	2006	2007	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Liikaa	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
Sopivasti	73	71	67	75	63	69	71	67	67	72	62	66	
Liian vähän	25	25	31	23	33	27	27	30	31	26	35	32	
Ei osaa sanoa	2	3	3	2	3	4	2	3	2	2	3	2	
Yhteensä	100	99	101	100	100	100	100	100	100	100	100	101	

Lähde: Suomen Pankin Kuluttajakyselyt, tarkasteluajankohdan mukaan.

Automaattiverkkojen käteisautomaatit yhteensä Suomessa

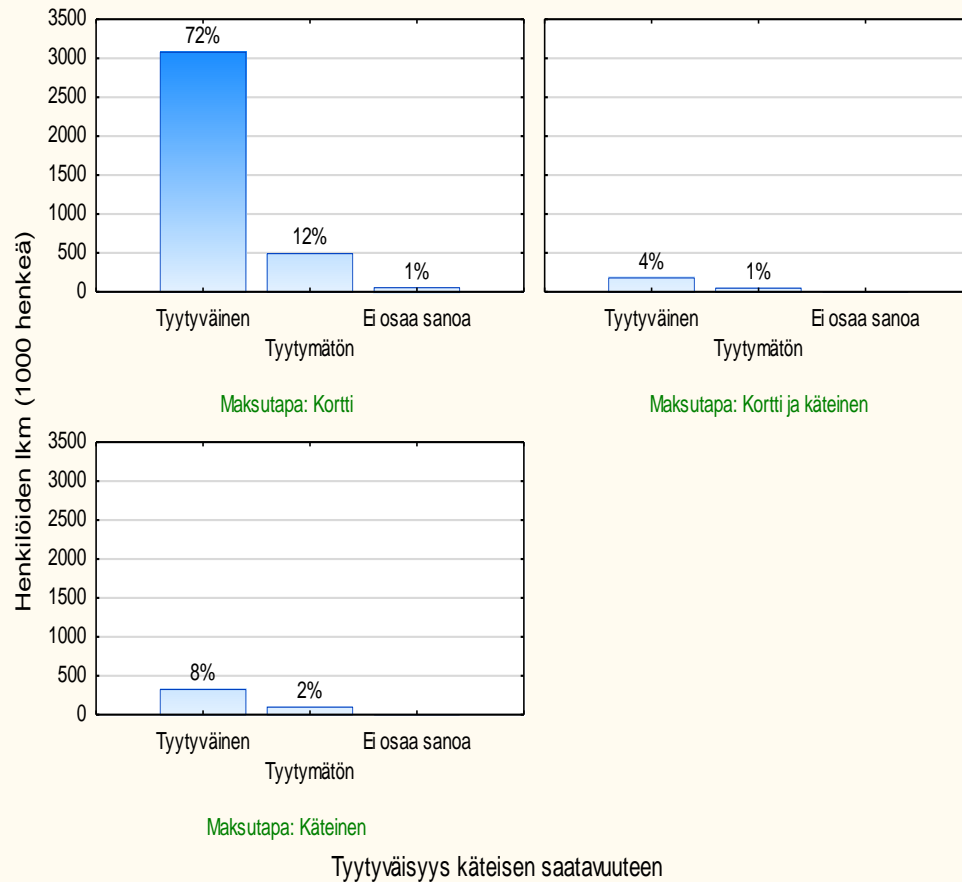
Käteisautomaattien kokonaismäärä Suomessa

Lähteet: Automatia Pankkiautomaatit Oy, Nokas CMS Oy ja Change Group.

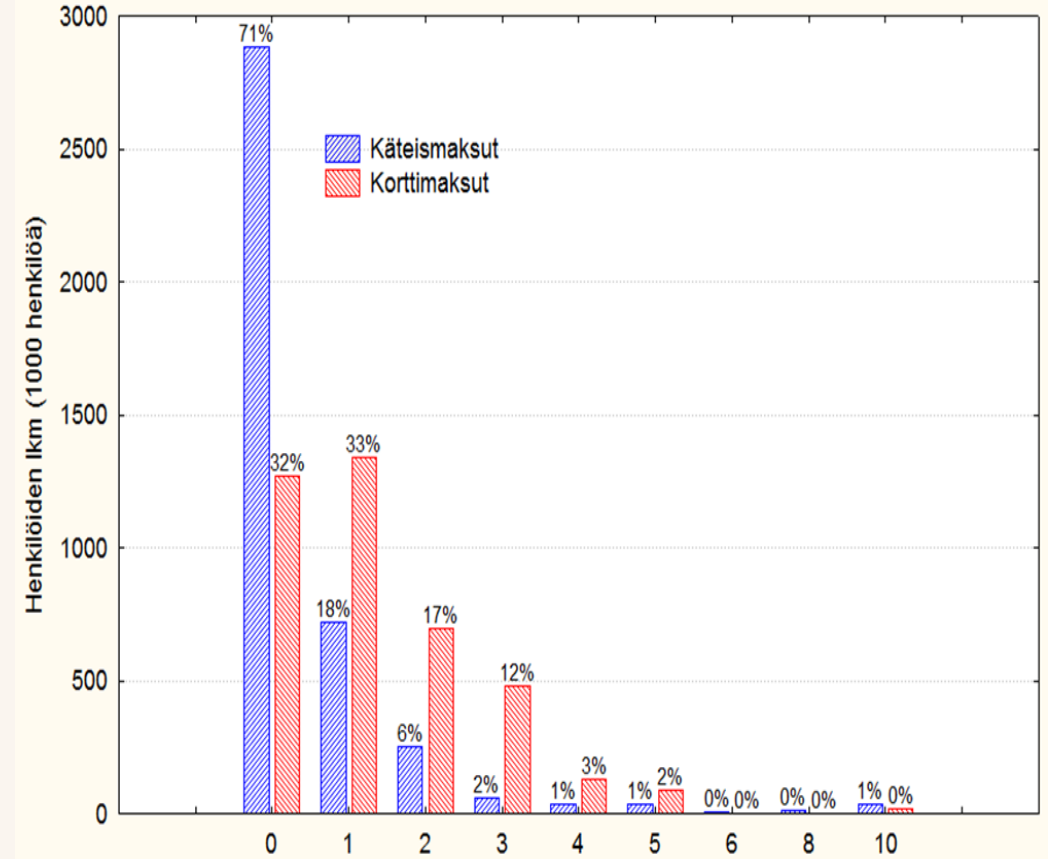
Tyytyväisyys käteisen saatavuuteen korkea korttimaksajilla, korttimaksut hallitsevat selvästi päivittäisiä maksuja

Tyytyväisyys käteisen saatavuuteen maksutavan valinnan mukaan Lokakuu 2018

Käteis- ja korttimaksujen lukumäärät yhtenä maksupäivänä (Lokakuu 2018)

Käteismaksut: Keskiarvo = 0.55/päivä,
Korttimaksut: Keskiarvo = 1.33/päivä

Kuluttajien arviot vähittäismaksamisen ongelmista

Mitkä ovat kuluttajien kannalta suurimmat vähittäismaksamisen ongelmat?

	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa
<i>Kysytty väite maksamisesta</i>			
Lähimaksu on rajoitettu vain 25 euroon	16 %	78 %	6 %
En aina voi tai saa maksaa maksukortilla	28 %	67 %	5 %
En aina voi tai saa maksaa käteisellä	15 %	82 %	3 %
Julkisissa maksuissa (parkki, matkaliput, kirjasto, verot, ...) ei aina hyväksytä käteistä	26 %	70 %	4 %
Kaupassa ei ole käyttämäni mobiilimaksumahdollisuutta	7 %	85 %	8 %
Joudun valitsemaan toisen kauppaliikkeen, koska käyttämäni maksutapaa ei hyväksytä	10 %	87 %	3 %
Lähde: Suomen Pankki Kuluttajakysely Lokakuu 2018			

Kuluttajien arvioita mobiilimaksamisesta

Kuluttajakyselyn vastauksia mobiili- ja älypuhelinsovellus maksamisesta			
	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa
<i>Kysytty väite mobiilimaksamisesta</i>			
Siirtyisin maksamaan mobiilimaksuilla, jos se olisi älypuhelimellani mahdollista	27 %	66 %	7 %
Siirtyisin maksamaan mobiilimaksuilla, jos se olisi pankkini puolesta mahdollista	30 %	63 %	6 %
Olen jo käyttänyt mobiilimaksamista henkilöiden välisessä maksamisessa	29 %	68 %	3 %
Olen jo käyttänyt mobiilimaksamista kaupassa maksamisessa	8 %	90 %	3 %
Pidän mobiilimaksamista korttimaksamista turvallisempänä maksutapana	10 %	67 %	23 %
Pidän mobiilimaksamista vielä turvallisuusriskinä	55 %	29 %	15 %
Lähde: Suomen Pankki Kuluttajakysely, Lokakuu 2018			

3. Keskuspankkien digikäteisen mahdollisuuksista ja nykytilanteesta

Keskuspankin sähköisen käteisen mahdollisuudet maksamisessa

- Sähköisellä käteisellä voidaan korvata kustannustehokkaasti fyysisen käteisen vähenevää kysyntää vähittäismaksuissa ja ylläpitää kilpailua vähittäismaksamisessa.
- Keskuspankit voivat tarjota luotettavan ja turvallisen maksuvälityksen vaihtoehdon. Tämä vähentää myös suurempien maksunvälittäjien hinnoitteluvoimaa pienemmissä maksuvolyymeissa.
- Yleisön mahdollisuus pitää hallussa ja käyttää maksuissa myös sähköistä keskuspankkirahaa voi vähentää maksujärjestelmän likviditeetti- ja luottoriskiä.
- Lisätietoa: [Central bank digital currencies, BIS March 2018](#)

Keskuspankin sähköisen käteisen haasteista keskuspankkien tehtävien kannalta

Maksaminen:

- Pienissä maksuissa anonyymius ja yksityisyys on mahdollinen, mutta fyysisen käteisen tapaista laajempaa mahdollisuutta veronkiertoon tai rahanpesuun ei ole syytä tukea.
- Keskuspankin tarjoaman kuluttajamaksutavan ei tarvitse olla korvike pankkien vähittäismaksutavoille, vaan toimia täydentävänä maksutapana. Sähköinen käteinen voidaan toteuttaa toisenlaisella maksunvälitysverkolla, mikä tuo taas mukanaan omat lisäriskinsä.

Rahapolitiikka:

- Fyysisen käteisen olemassaoloa on pidetty korkopolitiikkaa rajoittavana tekijänä, ja sähköisen käteisen avulla voidaan tehostaa rahapolitiikan välittymistä sekä rahan tarjonnan kontrollia, mutta rahasiirtojen nopeuden kasvu voi aiheuttaa ongelmia.

Makrovakaus:

- Rahamarkkinoiden epävakaus mm. talletuspakotilanteissa voi kärjistyä ellei keskuspankkitalletusten tilisaldoja rajoiteta tai määritellä keskuspankille oikeus asettaa talletus-/nostorajoituksia tarpeen mukaan.

Ruotsin Riksbankenin alustavia kaavailuja eKronasta (Stefan Ingves 8.12.2017: Do we need eKrona?)

- Tarjolla kaikille osapuolille: pankit, julkinen sektori, yritykset ja kotitaloudet
- Reaaliaikainen maksunvälitys 24/7/365
- Myös off-line käyttömahdollisuus (ilman mobiiliverkkoa)
- Osittainen anonyymisyys (pienet maksut)
- Helppo ja vaivaton käyttöliittymä (vrt. käteinen)
- Useat tekniset kysymykset vielä avoimia, eikä mitään sitovia päätöksiä ole vielä tehty

EKP selvittää myös laajasti keskuspankin digitaalisen perusrahan (DBM=digital base money) mahdollisuuksia, mutta ei tällä hetkellä suunnittele sen liikkeeseen laskua (26.7.2018)

- FRANKFURT (Reuters) - **The European Central bank has no plan to issue a digital currency because the underlying technology is still fragile** and the use of physical cash still high in the euro zone, the ECB president said on Friday.
- ECB President Mario Draghi said the time was not ripe for such a change in the euro zone. **“The ECB and the Eurosystem currently have no plans to issue a central bank digital currency,”** he said in a letter to a member of the European Parliament.
- He added that technologies such as distributed ledgers “require substantial further development” and that he saw no “concrete need” to issue a digital euro.